

תכנית הערב

פתיחה
דברי הערכה
תכנית אמנותית

חלק א'

לאורו נלך - עקיבא מרגליות
שיר הכבוד - אורי שבת, שלומי נגלר
והביאותים - דדי גראוכר
לעד חיה בלבבינו - עקיבא מרגליות
תורה עלי עלי - צוות הווי בני"ע - מחוז דן
מחרוזת בני-עקיבא - מקהלת יב"ע כפר הרא"ה
שיר ערש לרות - שמואל קרישר
הוי עם בוטח - אמיתי אריכא
הוא אלוקינו - אמיתי אריכא
בראשית היתה המחשבה - מקהלת יב"ע כפר הרא"ה
ישראל עם קדושים - הרב נריה זצ"ל
מחרוזת מוצאי שבת - מקהלת יב"ע כפר הרא"ה

חלק ב'

אב הרחמים - עקיבא מרגליות
צהלי ורוני חטיבה שבע - צוות הווי בני"ע - מחוז דן
מחרוזת ימים נוראים - שמואל קרישר
אבינו שבשמים - דודו פישר
ירושלים של קודש - אורי שבת
ויהודה לעולם תשב - אורי שבת
שיר היובל - מקהלת יב"ע כפר הרא"ה
המלאך הגואל אותי - דדי גראוכר
וידעו - עקיבא מרגליות
קדושה - הרב דוד הורוביץ, דינר אבן-חיים
אלוקי נשמה - דודו פישר

הפקת הערב

הפקה: מרכז ישיבות בני-עקיבא, משרד החינוך התרבות והספורט, מרכז ההסברה
מפיק בפועל: חנניה ריצמן
נהול מוסיקלי: יוסי קירש
כתיבה, עריכה וייעוץ: צילה בראלי
במוי: שי לביא
יחסי צבור: גיל שפר
אמנים: דודו פישר, דדי גראוכר, עקיבא מרגליות, אורי שבת, שמואל קרישר,
אמיתי אריכא, שלומי נגלר, מקהלת יב"ע כפר הרא"ה, צוות הווי בני-עקיבא - מחוז דן
הנחיה: מנחם מכלסון, אבי רט, שמוליק רוזנבלום
הגברה ותאורה: קול אור
הקרנת וידאו: וידאו שר
תפאורה: ארגונית
עצוב והפקת תערוכה: יואל זיו
עריכת וידאו: סרט למזכרת
פרסום והפקות דפוס: פרסום אורן פלוס
חסות: ערוץ 7

...ואנדיקיה אחרים סב א"י
פני י"צ כ"א המ"י
שיגיד אי ה"ב כ"א - ק"ש
שיגיד שירתי א"י ...

זיקות ירושלים, כ"א א"י, 3"א.

"שירים אחרים"

ערב לדמותו של

הרב **משה צבי נרי"ה** זצ"ל

ב' אדר א' תשנ"ז • היכל התרבות תל-אביב

מרכז ישיבות בני עקיבא
בישראל

משרד החינוך התרבות והספורט, המשרד לענייני דתות
מרכז ההסברה

ועוד עלינו לשוב לדבריו של מרן הרב חרל”פ ז”ל: ”שני מיני אנשים כלליים ישנם בעולם, יש אחד שהוא חי בפרטיותו, אלא שאנשים רבים יונקים מפרטיותו, ועל כן הוא כללי, מפני שרבים יונקים ממנו. ויש אמנם איש כללי – שהוא יונק מהכלליות. הראשונים אעפ”י שרבים צריכים להם, בכל זאת מצד עצמותם אינם אלא פרטיים והם יכולים להתקיים בלי הרבים, אלא שהרבים אינם מתקיימים בלעדיהם, אבל האחרונים הם כלליים מכל צד, הם צריכים לכלל והכלל צריך להם” (אמרות טהורות).

ולנו נראה כי יש גם אנשים כלליים החיים בפרטיותם ומעיינות פנימיים מגדלים ומפתחים אותם, אבל בנוסף לכך הם גם יונקים מהכלל, ותוספת ייחודית להם: ”הם מעלים את כל המגמות של הכלל ומזככים ומטהרים אותם, ושוב מוסרים ומשפיעים על הכלל ומבררים לפנייהם מגמתם הפנימית” (אמרות טהורות).

זכה הרב משה צבי נר”ה זצ”ל למעיינות פנימיים משלו שנפתחו לו כתוצאה מיניקתו ממוריו ורבותיו גדולי הדעה ואדירי המחשבה מרן הראי”ה ז”ל ותלמידו-חברו מרן הרב חרל”פ ז”ל ואף לינוק ממעיינות כלליים בבחינת ומתלמידי יותר מכלם, וזכה לכך שחיוו הפכו להיות שירה אדירה לתורה, לישראל ולארץ ישראל. עליו אפשר לאמר ”אשירה לה” בחייו” – כל חייו שירה של קדושה, שירה לקדוש ברוך הוא.

הרב צוקרמן אברהם

כפר הראוה, ערב שבת שירה, תשנ”ז

”השירה הזאת...”

”וכי שירה אחת היא, הלא עשר שירות הן? הראשונה במצרים, שנאמר: ”השיר יהיה לכם בליל התקדש החג”, השניה על הים שנאמר: ”אז ישיר משה”, שלישית שנאמרה על הבאר שנאמר: ”אז ישיר ישראל” וכו’... (מכילתא).

עשר שירות וגם עשר לשונות של שירה: שיר, מזמור, נגון, נצוח, וכו’... מהן בנוי ספר תהילים שרובו ע”י נעים זמירות ישראל נאמר ושותפו בו: אדם, מלכי צדק, אברהם, משה, דוד, שלמה וכו’... עשרה בני אדם אשר כשם שפרצופיהם שונים כך גם דעותיהם שונות ודרך השירה שלהם שונה, כל אחד וסגנונו, ודוקא השוני הזה הוא היוצר את ההוד והיופי, כדרך שכל מנגינה יפה מצלילים שונים היא מורכבת.

”בעשרה לשונות של ספר זה... כנגד עשרה בני אדם שאמרוהו” (רש”י). ברם, יש ועשרה לשונות ע”י אחד הם נאמרים. מפי מרן הרב חרל”פ ז”ל למדנו שישנן נשמות כלליות, ”נשמות בני עליה הנשלחות מלמעלה למטה” ומפני שהם ”מועטים עמד ושתלם בכל דור ודור”. להם, לנשמות הכלליות – אין כל ספק – כל עשר לשונות הזמר להם. אלא שיש תחום בהם הם מתבלטות יותר.

כזה היה המורה הגדול מטפח דור הכיפות הסרוגות, הרב משה צבי נר”ה זצ”ל. זכה הוא להתבלט כמשורר אהבת תורת ישראל, אהבת עם ישראל ואהבת ארץ ישראל. זכה הדור לקלוט משירתו רבת הגוונים במישרין ובעקיפין.

בהתגלותו הכללית הראשונית, העניק לבני עקיבא, ”יקירי לבבו” של מורו ורבו הגדול והדגול, רבה של ארץ ישראל מרן הראי”ה זצ”ל, לאחר מכן ליצירת רוחו ישיבת בני עקיבא בכפר הראוה והימנה לישיבות ואולפנות שקמו והתפתחו לשמחת לבו, ובסוף לחלוצים העוברים לפני המחנה ליישב את חבלי הארץ ששחררו משמונם, שזרים רואים עצמם כבעליהם.

ורקוד, בחרוז של פזמון, בבטוי של שירה. עולמו הפנימי-נגוני, עולם שירה-של-מעלה...

עצמותו של הרב נרייה זצ”ל – כולה אמרה שירה. אולם אין בה – בשירת-ערב – לבטא כל עצמותו. עוד רחבה ההרמוניה ועמוקה מני ערב...

נפרוט הערב באצבעותינו על מיתרי כנור ועוגב. עוד בידנו קשת ברוכת גוונים-נגונים שיש להשמיע – נגון של תורה, נגון של יראה, נגון של רועה... ועוד לוחשים לנו העשבים שירתם, ומשירת העשבים נעשה נגון של רועה... ועוד היד נטויה...

מעשה-אורג של שירי הערב, הם שירים שחבר הרב נרייה זצ”ל, או שירים שמזוהים עם דמותו ותפיסת עולמו. בחוברת זו נדפסו רק אותם פרקי שירה שחבר הרב נרייה זצ”ל. חלקם מובאים בערב זה לראשונה. ברשימותיו עוד שירים רבים ופרקי פרוזה פיוטית. מקוים אנו שבעזר ה’ נסתייע להביא כתוביו הידועים והגנוזים ערוכים בדפוס בהקפם המלא.

שלמי-תודה לעושים במלאכת אריגת-ערב זה: צבי צויבל, אלחנן גלט, דובי טל, שמואל רוזנבלום, ומר יעקב סלע ממרכז ההסברה – נועם ה’ עליהם ועל מעשיהם.

”שירים אארוג”

במלאת שנה להסתלקותו של מורנו ורבנו הרב משה צבי נרייה זצ”ל, נתכנסנו לערב-קשב לדמותו הניגונית הארוגה בין שיריו – עלי כנור ועוגב.

”זיהי לאבל כנורי ועוגבי לקול בוכים” (איוב ל, לא).

המוזיקה מתחלקת לשני חלקים: החלק המדעי והחלק הרגשי. המדע המוזיקלי הוא רחב לאין חקר, והצד הרגשי הוא עמוק לעין ערוך. הכנור מסמל את הצד המדעי, כמו שכתוב ”אפתח בכנור חדתי” (תהלים מ”ט, ה). לפתרונה של חידה צריכים לאמץ את השכל, וכן נאמר ”עלי הגיון בכנור” (שם צ”ב, ד). הצלילים הדקים של הכנור מעוררים ומפתחים את המחשבה.

לא כן העוגב – הוא מסמל את הצד הרגשי. המייתו חודרת ללבבות, מעוררת שמחה, כמו שנאמר ”וישמחו לקול עוגב” (איוב כא, יב). (הרב קוק זצ”ל).

הרב נרייה זצ”ל היה לנו גם כנור גם עוגב. בסגנונו-ניגוני פעל והשפיע ברוחב דעת והמיית הלב.

בקיץ תרס”ג, מוצאי שבת קודש פרשת שלח, ברך הרב נרייה את אורחה-של-ירושלים, החזן המפורסם ר’ יוסלי רוזנבלט, וכך אמר: ”להגאון רבי אליהו מוילנא ז”ל גילו מן השמים פרושים מרובים על הפסוק ”עלו זה בנגב”. בין הפרושים היה גם נגון לפסוק זה. למדנו מזה שגם ניגון שייך למערכת הפרשנית. הנגון הנכון, המתאים, המרגש המבטא – מחדיר ללבבות את הפרוש של המילים. גדולתו של האורח הדגול היא, שהקב”ה העניק לו מתנה מיוחדת – שנגינתו היא פרשנות. כל תפילה המושרת על ידו, מקבלת פרוש חדש, פרוש שדורנו זקוק לו. וכשהוא פותח את שערי הזמרה, נפתחים לפנינו שערי תפילה”.

– מה נאים הדברים למי שאמרם.

הרב נרייה זצ”ל פתח שערי תפילה ושערי לבב בשערי זמרה – בנגון

”כי במקלי עברתי את הירדן”

העלייה לארץ-ישראל – כ' בתמוז תר"ץ.
המיית הנפש על סיפונה של אניה...

י"ט בתמוז. ים התיכון.

מחר... מחר נשוב אל ארצנו.

רוח חדשה עברה עלי... רוח של חיים, של תחית עס־גולה מרגיש אני
שנוי בכל.

השמש מזוהרה בזהר המשעשע את הנפש, המלטפת בחיבה ואהבה
מסותרה.

גלי הים רוקדים, רוקדים במעגל במחוגה סביבות האניה, והאניה גם
היא מתרוממת ויורדה.

הכל נראה בעיני כעין הרמוניה של שמחה. חדוה מלאה אצילות
וקדושה, הוד ויופי – זוהר עליון.

--- ויהי אור, נסו צללי החושך ---

אור וחושך היו משמשים בערכוביה קודם בריאת העולם -

אבל אני כבר בראתי עולם, עולם חדש,

ושם ישרור אור שאני צופה בו מראש עולמי ועד סופו.

כ' בתמוז

שלשה ימים יש בעולם וכל אחד מהם מוקף רכבות עולמות...

כמה גדול היה הרגע ששלשתם נצטרפו כאחד:

ים האורה - מעל

ים התכלת - מתחת

וים הרגשות - כלכבי...

כוחו של ניגון

”קחו מזמרת הארץ בכליכם” (מ"ג, י"א) – דרש רבי נחמן מברסלב ז"ל:
”מלמד ששלח יעקב אבינו עם בניו מנחה: ניגון של ארץ-ישראל” (לקוטי
מהר"ן תניינא, סו' ס"ג).

לכאורה תמוה הדבר ביותר: ניגון-של-מעלה מביתו של יעקב אבינו,
מנגינה שנחגגה ועלתה מעמקי נפשו, שחוכרה באוירה הזך של ארץ-
ישראל, באויר אדמת-הנבואה, כיצד אפשר להוציאה לחו"ל, לשלוח אותה
במתנה למשנה-למלך-עכו"ם, שיסאב אותה בנגינת-שותי-שכר, במרוח-
סבואים?

אלא, כאן גנוזה דאגתו הפנימית של האב השכול לבנו שנעלם, התקוה של
”ושילח לכם את אחיכם אחר” שלא הרפתה ממנו, המחשבות המשוטטות
שמה נתגלגל לפינה זו או אחרת במצרים, ונשתקע ונתרחק ונשה את כל
בית-אביו. והיתה הכוונה: ישלח הניגון למשנה-למלך, וינגון אח"כ
בראש-חוצות, ואולי יגיע לאזני הבן האובד, ופתאום ישמע ויזכר בימי
נעוריו בבית-אבא, ויעורר נימות חבויות בלב, ורוח אחרת תפעמהו, ולבש
עוז וחותר ושב אל בית-אבא.

(הרב נרייה זצ"ל)

”בני עקיבא – הידד במעלה”

”סניף בני עקיבא הורה דעה, הבין שמועה, קבע אורח חיים של ימי מעשה ויצק דפוסית שבת ומועד. שאיפתו וחזונו, שירתו ונגינתו, נעשו למלווים נאמנים לאורך ימים”. (הרב נר׳ה זצ״ל)

בשעה זו
הרת גורל
חבר — עליית
על פולם

נאמן, מסור
לקדושת חיים
חמוש, אזור במוסר —
אדם

לכבוד — סדן
הרעיון — פטיש
מצעיר קטן
יצרת איש!

”והנוער בקש שירה משלו — שירת נוער. היינו צריכים ”לגייר” שירים. לקחנו שיר של הנוער העובד והוספנו לו מילים משלנו” —

באנו בשירה זמרה
אנו עמלי תורה
לנו אדון כל מסר
את גאולת המחר
תורה עלי עלי
אש הדליקי בלבי
תורה רבת אורה
תורה ועבודה

יד אחים

יד אחים לכם שלוחה, הנוער התכיב. מולדת זו ארץ אבות, ארצנו הקדושה.
על הגלגו פולכם חנו מסביב. מידי אביר יעקב לנו מורשה.
זיהיר לכם כוכב תורה, ראשינו בעמקי תורתה,
דרפכם סוגה בעבודה, פפינו ברנבי אדמתה
בלב אמיץ בעזרת ה', עלה נעלה בלב אמיץ בעזרת ה' עלה נעלה
קדימה בני עקיבא, הידד, במעלה! קדימה בני עקיבא, הידד, במעלה!

על רכסי הר

על רכסי הר, אחת שתיים חבר צעד,
הלאה, הלאה התקדם ולא עמד.
למרות כל המכשולים, לעומת כל הנחשלים.
יתקדמו בני עקיבא!

אבני נגף מטה-מטה מושלכות
במורד באומץ-יד מתגלגלות.
פנו דרך סולו כביש כל יפקד מכם אף איש.
בעוז קדימה בני עקיבא!

שם בלישיבה, גמרא תוספות חבר למד,
שם בפרדס, עדר, זיבל, גיזם, עבר.
בלישיבה למד תורה ובפרדס גם עבודה,
כזו היא דרך בני עקיבא!

רְכִיבִים בְּשָׂרָה תִרְאֶיָה

על מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ”ל
”יש ואני רואה את עצמי במהדורה חדשה של נס חנוכה, פך שמן גנוז,
והוא חתום בחותמו וטבעתו של כהן גדול”.

הֵן לֹא כִמְעַן בְּסֵתֵר הַרִים
אִף לֹא כִבְאָר עֲמוּקָה בֵּין תְּהוֹמוֹת
כִּי אִם כִּרְכִיבִים זֹרְפִים בְּעוֹז
זְרָמוֹ גְּשָׁמִיד עַל שְׂדוֹת לְבוֹתֵינוּ.
אֵךְ לֹא רַק עֲבִי גֶשֶׁם נוֹשָׂאֵי בְרַכַּת מִים
הִיו לָנוּ עֲנֵנֵי כְבוֹדָךְ
כִּי אִם יַחַד עִם שְׁפַע הַבְּרָכָה
יָרְדוּ הַזֵּרְעִים עִם גַּמְפֵי הַרוּחַ
”חֲטִיִּם שִׁירְדוּ בְּעֵבִים”
— אֵתֶּה הַזֵּרֵעַ, הַמְשַׁקֶּה, הַמְצַמֵּחַ

(נכתב עוד בחייו של הרב קוק)

הַאֲמַנָם אֵינָנו?

כּוֹלוֹ סְפִירַת נְצַח, כּוֹלוֹ הוֹד—שִׁבְנֵצַח
הוּא הַזֶּה מִנְצַחוֹ גַם עֲלֵינוּ...
אִם יֵשׁ בָּנוּ מִשְׁהוֹ מִן הַנְּצַח,
הֲרִי זֶה בְּאוֹתוֹ הַשְּׂמַת, בְּאוֹתוֹ הַקּוֹ הַמְקַשֵּׁר אוֹתָנוּ אֵתוֹ,
בְּאוֹתוֹ חֶלֶק הַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשִׁמָּה...”

מֵאֵהְלֵי תוֹרָה

הוּי, אֵחִים נִרְיַע
הוּי, אֵחִים נִרְיַע
עַד אֲשֶׁר נִגְיַע
לְקַבּוּצַת בְּנֵי-עַקִּיבָא.
פִּינַת אֶבֶן, אֲרִיחַ
בְּרִינָה שֵׁם נִנִּיחַ
עַד תִּקְרָה וּמַעֲזָבָה,
הוּ מְתִי יְבוֹא הַיּוֹם
יִתְנַשֵּׁם הַחֲלוּם.
חֲלוּם חֲזוֹן הַנְּעוּרִים.
חִבְצֵלַת הַשָּׁרוֹן
עִם בְּלָנוּ רוֹן תְּרוֹן
יִתְפָּרְצוּ כּוֹחֹת עֲצוּרִים
מֵאֵהְלֵי תוֹרָה וְשִׁדְמוֹת עֲמָל
נְקוּמָה הַנֶּעֱר נְקוּם וְנִגְאָל,
כַּתוּרָה נְכַבֵּשׁ
הָאֲרֶץ נְחַרֵּשׁ
קְדִימָה הַנֶּעֱר, גּוֹאֵל הָעָם
יִשְׁנָה דוֹר צָעִיר
כַּכְפָּר וּבְעִיר
יִגְבִּיר מֵאֲמִץ, יִתְנַעַר וְקָם.
עוֹד יִזַּל הַפְּלָג וְיִשְׁטוֹף הַגַּל,
מִרְץ עֲלוּמִים יִרְקִיעַ אֵל עַל
יִשַׁע וּפְדוּת
טוֹהַר יְלָדוֹת
בְּכַח, בְּאֲמִץ—זוֹ הַתְּעוּדָה!
יִלְכוּ רְכִבּוֹת
בְּדַרְכֵי אֲבוֹת,
יְקִימוּ חַיֵּי תוֹרָה וְעִבּוּדָה.

טירת צבי — עלייה והתעלות

בכ”א תמוז עלו אנשי הטירה ובכ”ח אדר נתעלו.
 ליל ההתעלות העלה את יום העליה.
 ליל הישועה, ליל עזרת ה' בגבורים, קבע מקום מיוחד לטירה בלב
 התנועה, בלבה של יהדות התורה, בלב הישוב כולו.
 כ”ח באדר — נאדר בכח, נאדר בגבורה, אזור בתפארה.
 כשם שפתחה הטירה שער כבוד לחלוציות הדתית,
 כך פתחה את ניב שפתיה של השירה הדתית.
 “אזוהי עבודה שהיא צריכה עבודה? — הוי אומר: זו שירה” (במדבר
 רבה פ' י').
 אין רוח השירה האמיתית שורה, אלא מתוך יצירה של ממש, מתוך
 עבודה תמה ושלמה” (הרב נר”ה זצ”ל, הקדמה לפואמה “ליל טירת צבי”)

את ליל כ”ח אדר תארה ברשימה מרגשת הגב' חנה אור, אמא-של
 רותי הקטנה. למקרא דבריה, כתב הרב נר”ה זצ”ל שיר ערש לרותי:

נומי נומי רותי-תי
 מתנפלים על טירתתי
 בדורים מזמזמים
 נומי נומי נומי נים

רותי-תי אל תפחדתי
 פאן רוכה במקום הגדתי
 זה מזמן הגדתי ברח
 הברי רותי נתנה כף

הגדתי ישוב בחזרה
 בוא יבוא אל הטירה
 אז נתנה חיי חרות
 תגדלי תהיי לרות

בעז אמונה

בגליון כ”ג של זרעים, נדפס השיר ללא חתימת המחבר “נר”ה”.
 גרמניה גרשה מאדמתה פליטים יהודים לפולין, גם הפולנים לא רצו
 לקבלם.

הוי עם בומח

הוי עם בומח
 חי-קיים על אף הכל,
 על מוקד-מזבח
 יצא במחול

דם עשן ואש
 ים-צרות גועש
 על ציון מתי אור חדש תאיר?

שמע קולנו,
 השמיענו,
 מתי יבנה, יבנה המקדש!?

"מעשה ביריה מסמל את אחדות האומה במאבקה.

לנוער הדתי הוסיפה ביריה כתר חדש במערכתו — כתר האסיר, אסיר

ציון דתי" (יצחק רפאל)

הרב נרייה זצ"ל, כתב ביגון ועודד:

בִּירְיָה הִלֵּא תִשְׁאַלִי

לְשֵׁלוֹם אֶסְרִיךְ,

אֲשֶׁר מִשְׁמַר הִיָּה לִילָם

וַיּוֹמֵם — לְבָנוֹת גְּדֵרִיךְ.

"שִׁלְחֵן עֲרוּךְ" אֲשֶׁר סִימֹו

רְבִי יוֹסֵף בְּזֹבּוּלִיךְ,

לְרַגְלָם גַּר הָיָה תְּמִיד,

עַדִּי עָלוּ עַל הָרְרִיךְ.

עַיִן פְּקוּחָה בְּחֹשֶׁךְ לַיִל,

לְבַל יִבּוֹא זֶר בְּגִבּוּלִיךְ

לָה נִגְלוּ מִרְאוֹת א-ל

יּוֹם לְמַדָּה שֵׁם בְּגוֹיִלִיךְ.

וַיַּד קוֹשֶׁרֶת אוֹת מוֹטְפֶת

בְּהִבְקַע עֲלֶיהָ שְׁחַרְיָה,

הַחֲזִיקָה שְׁלֵחַת, יְפִי-יַפֶּת

לֹא לְמַעַנָם אֵךְ לְמַעֲנִיךְ...

יּוֹם לְקַחוּ-הוֹבְלוּ אֵל כְּלֵא,

נִגְלָה כְבוֹד בְּגִלְיָיִךְ,

כִּי נַעֲרוּ בָחוֹת-פְּלֵא

— הַתְּאוּשֶׁשֶׁת בְּאַלְפֵיךְ!

עַת נוֹדַע: נִפְל דְּבַר,

— בָּאוּ זָרִים מִקִּדְשֵׁיךְ!

בְּיִשְׂרָאֵל נִצּוּץ הַבְּעַר,

— הִדְלַק עִם בְּלִפְיִיךְ.

וְאִם בְּפָנַי בּוֹנֵי מוֹלֶדֶת

זָרִים סָגְרוּ שְׁעָרֶיךְ.

בְּנִקְיָי סָלַע נָטוּ אֶהֱל

וַיִּשְׁכְּנוּ בְּתַחוּמֶיךְ.

וְלֹא חָתוּ, לֹא נִסּוּגוּ,

בְּנִפּוּל אֶהֱל בְּיַד שׁוֹסְפִיךְ.

שְׁרִירֵי לִבָּם אֵז שׁוֹרְגוּ,

נִצְמְדוּ אֵלַי סִלְעִיךְ.

וְעַיִן נֶעַר גּוֹי הִרְנִינוּ

בְּהַעֲפִילָם אֵל מִשְׁגָּבֶיךְ.

עָלוּ, בָּאוּ, וַיִּשְׁכְּנוּ —

שְׁכִינַת א-ל בְּחִלְמוֹשֵׁיךְ.

רוֹז תְּקוּמַתְךָ אוֹז יִצְקָה,

בֵּין חוֹמוֹת עַל בְּחִירֶיךָ,

כְּבָנַי מְלֹךְ דְּרוֹר מְלֵאוּ

בְּכֵלֵא עֵבּוּ, נְסִיכֶיךָ.

לֹא אָבּוּ חִלַּל הַבְּהֵן

— יַד אֲחִיזָה בְּמַעֲדֶרֶיךָ,

וְעַת סְחָבוּם הַכְּלָבִים,

רַעֲבוּ, צָמוּ כְּפִירֶיךָ.

וְכִי הִפְלִיאוּ מִפּוֹתָם

שׁוֹמְרֵי אָדוּם מְעַנֶּיךָ.

בְּדוּמְיָה כָּאֵב נִשְׁאוּ,

— מִכְּאוֹב עִם בְּמִכְאוּבֶיךָ.

בִּירְיָה, אֶת לָנוּ אוֹר!

לְעַד יִהְיוּ חֲלוּצֶיךָ,

מִנֵּי צַנוּק יִצְאוּ לְדְרוֹר

בְּנָיִם — כְּנוֹר הֵם לְשִׁירֶיךָ!

בִּירְיָה, הִלֵּא תִשְׁאַלִי

לְשֵׁלוֹם אֶסְרִיךְ,

אֲשֶׁר מִשְׁמַר הִיָּה לִילָם

וַיּוֹמֵם — לְבָנוֹת גְּדֵרִיךְ.

ירושלים של קודש

כ"ח באייר תשכ"ז. שחרורה של ירושלים.
עם ישראל כולו כינור לשירת ירושלים של זהב.
הרב נרייה מעלה את השיר בקודש,
ובין יום כפור להושענה רבה משמיע את שירו "ירושלים של קודש".
(כעבור מספר שנים זכה השיר ללחן משלו.)

שיר הזהב עדין ניבו
חכיב יקר מפז.
הפך בנור, גוגן זהבו
— לעיר שכלה רו.
עת בשלם עמדה סבה
יין מלכי-צדק משמור.
זהר האב פאבוקה
— נוהר אל זה הרה.

ובכרזל חזק מצור
שירו של הלוחם.
אך עוד השיר אינו גמור
— בעמק-לב פועם.
עם בן יחיד מני חרוז
צעד בחרדה.
שגיב קדוש הזכרון
— של קדמת עקדה.

כי קדש-נצח זאת העיר
חזון כל אחרית.
ולעמיתו מתחיל השיר
— מ"ספר בראשית".
עומד האב ברחל-אהב,
איתן בהר-המור.
וברוחו עולה בלהב
— יצחק לקראת האור.

ירושלים של קדש תקנות דור ודור
שמך לנו תמיד — שיר מזמור.
ירושלים של קדש תקנות דור ודור
שמך לנו תמיד — שיר מזמור.

מצב סלם בדומיה,
מקויע לשחקים.
מאצבת-אבן-שתיה
— יעקב מקים

ההר הפטוב משפן-ארוז
אליו משה ערג,
בו יעלה העם ברוז
— בהתקדש כל חג!

במרום ציון, ירושלים
— מגדלו בנה דוד.
היית לנו לעינים
נכספנו לך תמיד.

בתנבת היכל ודביר
שערים נשאו ראשם
תפלה נשא בהלל ושיר
— המלך החכם.

מירושלים שלמעלה
שכינה מרום-עולם
— ירדה. שמה מאהל-לה
עיני ולבי שם!"

ירושלים של קדש...

קרנו בזהר כהניך
— מפז מגורה, שלחן,
בקע עלה קול לניך
— נוגנים על הדוכן.

ושיר לשיר יביע אמר
קול עולי רגלים,
מכפורים, מקציר העמר
— המון בהמות גלים.

עיר עז-לנו לתפארת
— משוש לכל ערים,
קרית מלך מעטרת
— לה סביב הרים.

ירושלים של קדש...

בחרדת קדש עם עמר
מול עזרת-כהנים,
כהן-גדול פסע, צער
נכנס לפני-לפנים.

בהוד נראה מאז נזפר:
שער-מזרח — נוצץ, נצב,
דלתותיו של ניקנור
נחשת כזהב.

ירושלים של קדש...

ועת מקדש שומם וריק
— ראה יוצא שועל.
רבי עקיבא אז שחק,
האמין, צפה אל-על.

וכל עוד זכרך בער-יקר
בעמקי לבב
על נצחך העם נעקר
שמוך לא-נשא-לשוא.

ירושלים של קדש...

כי עוד יעלה, יחג עם-רב.
במקום שועל ותן,
ירושלים-של-זהב
— לרעיתו נתן.
ירושלים של קדש...

עתה באנו שוב אליך.
חברנו לך יחדו.
בעז העפלנו מגדליך
— בסערת הקרב.

דם נעורים צלול מיני
זרם בפרץ כל קיר
יתום ושכול ודמעות עין
— למעגד העיר.

צונחי צה"ל — טובי בנדך,
האדירו שם הגבורים.
הפכו ישועה חומותיך
— תהלה בשערים.

ירושלים של קדש...

עם גולה אסיר-תקוה
לציון דרש
ובעת סלסל — תמיד קבע
— זכר למקדש.

מאחר בתלנו יושב-תהלות
— מעולם משם לא זו
שוב מאזין קושב תפלות
בבמקדש מאז.

ולב-הפתל לעגומים
לכל אוכר, נדת,
שפע עז ונחומים
— כמעין יפך.

וישראל אשר נחית
עם הפגלה
יעלה יבא עם-זו-קניית
לקראת הנאלה.

ירושלים של קדש...

ירושלים של קדש...

ומול דביר קדש לבריח-נאת
עם תפלין עומר
ולעמתי מטמפות
קול מבשר ואומר:

תביאם ותטעם
בנחלת החר
עוד הנשואם ותשמיעם
— בתקע קול שופר.

עוד יקום לתלפיות
בית-תפלה לכל עמים,
כבשנים קדמוניות
מקדש-כמו-רמים.

יבוא גואל לשבי-פשע
בירושלים הבנויה,
קומי אורי בפרות וישע
ציון — תללי-יה
ירושלים של קדש...

ברוך לנו עמלנו
— הישיבות, האולפנות!
זה אור תינו — דורותינו,
הבנים והבנות.

פדות תחיש לתועי-דרך
תרים מכשול, תישר נתיב,
בעוז-רוח, בלי מורך,
תחזק תגדל, וגבול תרחיב.

ברוך הוא מחוללנו
שהגיענו ליוכל.
ברוך צור-ישועתנו
— לציון יביא גואל.

בלבלוב עולים בנינו
כפרחים בערוגות.
— מרנינות את לבנו
כפותיהם הסרוגות!

מאירה רוחב-מולדת
זאת התורה מורשה,
שלהבתה עולה יוקדת.
— איתנה ונחושה.

אם לדור בשורה

יובל ה-50 לשיבת בני עקיבא כפר הרואה.
”הישיבות הן מבצרי עוז לחלוציות אמיתית, לרוחניות אמיתית.
נוער זה הוא בסיס איתן ליהדות, לציונות, להגשמה דתית חלוצית.
נוער זה נושא בגאון את דגל ציון, נושא בקדושה את דגל ירושלים.”
(הרב נר׳ה זצ״ל)

הימנון היובל

לתקן עולם באומין
’בראשית היו המחשבות’
והנה גדל הקומין
עלה — הגיע לרכבות.
ב”יד אחים” על רוכסי הר
העפלנו בלי פחד,
ומאז — בקו ישר
צועדים פולנו יחד.

בין סלעים ובין מרשים
צמחה — עלתה ישיבתנו.
ועתה בת חמישים.
היא אמנו — הורתנו.
דרוכי-עוז, אנשי חיל
הדרם — מרהיב עינים!
משמר הם יומם וליל
על חומותיך ירושלים.

לאהלי ימית יבואו
בני שפלה, בני דרום,
לגולן — שם הר יקרא,
באור-ד’ יעלו לרום!
מחנה-ישע קם ויהי,
לא יירא ולא יחת,
תגל נפשו ללא-נהי
— רצופה היא אש ודת.

שכינה למראשותיו של חולה

ליל ז' כסלו. למשמע דברים מרוממים מכתבי הרב חרל"פ זצ"ל, קרא הרב נרייה בקול גדול:

"קר לי... תחממו אותי בדברי-תורה.

תאחזו בארץ ישראל ובקדושתה.

תנו לי להגיד שלום לארץ ישראל ולהפדר ממנה

באהבה, בשמחה וברצון.

קדושה אני מבקש

קדש קדשים אני מבקש

תנו לי קדושת ארץ ישראל

תני לי קדושת אהבת ישראל

תנו לי הרגשת קדושת ארץ ישראל.

תנו לי הרגשת קדושת עם ישראל."

אז קרא כמה פעמים בקול גדול:

"שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד."

"יש מי שמקשיב לשירת האותיות,

יש מי שמקשיב לנגון הנשמה שבתוכן

ומעריך את אשיותו של מרן הרב זצ"ל

לא רק מתוך מה שנכתב עליו

אלא גם מתוך איך שנכתב עליו."

(הרב נרייה זצ"ל, לקוטי הראי"ה ב')

הרב משה צבי נרייה זצ"ל יסד סגנון חדש של ביוגרפיה, מרקם פרקי-חיים עם קטעי-הגות, ספורי תולדות ומאמרים עיוניים, משולבים יחדיו בסגנון עברי רענן חי וקולח. במסגרת ספריו להאדרת דמותו של הראי"ה שורטטה דמות דיוקנו של הרב בהיקפה, מעמיקה ורוממותה.

א. "טל ראי"ה" — ביאוגרפיה מקיפה על שלושים ותשע שנות חיי הראשונות של הראי"ה בחר"ל והמושבות העבריות.

ב. "חיי הראי"ה" — תיאור שנות רבנות יפו בימי העליה השניה. הרב קוק זצ"ל מתמרד עם הבעיות המחשבתיות, התרבותיות וההלכתיות של דור התחייה בגישתו המקרבת והיחודית.

ג. "מועדי הראי"ה" — משקף את החגים ומועדי השנה במחיצתו של הרב. שמחתו במועדי-קודש ואבלו בימי-חורבן, ארחות-קדושה והנהגות מופלאות הממחישים בחיוניות מופלאה את דמותו הסגונית כששטריימל לראשו וחלוצי הדור לידו.

ד. "שדה הראי"ה" ו"לקוטי הראי"ה" — ארבעה ספרים בהם מועלים פרקי-חיים ואישים אשר צמחו ועטרו את שולחנו, ישיבתו, ומושפעיו בחיי הציבור הסוערים בשנות רבנותו של הרב. תיאורים ממקור ראשון על אישי-תורה ורוח, אישי ציבור ידועים שדמויותיהם מאירות ומנחות את דור התחייה כר' אריה לויץ, אבי האסירים, ה"נזיר" ר' דוד הכהן, וגידולי גדולי הישיבה המרכזית העולמית "מרכז הרב". מהם אישים שדמויותיהם הוארו לראשונה כמלוא שיעור קומתם הרוחנית.

ה. "שיחות ראי"ה" — שלוב פרקי-הגות וציוני-דרך בבנינו הרוחני-אישי של הראי"ה.

ו. "משנת הרב" ו"אורות התפילה" — תורת-הגאולה במשנה סדורה בנושאי תורת-ארץ-ישראל, ציבור ויחיד ועבודת התפילה.

ז. "צניף-מלוכה" — חבור מקורי בו נתבררו הלכות מדינת ישראל, ארץ ישראל וקדושתה והלכות ציבור. הנושאים הנם מורי-דרך לבנית תשתית הלכתית לבנין מדינה-תורנית.

ח. "ענבי-פתחיה" — חבור על סוגיות בש"ס בדרך הלימוד הישיבתי-קלסית. הנושאים, חדשים-גם-ישנים, מוגשים בשפה ברורה ומוטעמים לכל יודעי-תורה.